Ч. 16 (12.672). Львів, субота 24. січня 1931. [illegible] Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно [illegible] зол. Чвертьрічно [illegible] Піврічно [illegible] Річно [illegible]
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 амер. [illegible], Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Закарпаття і Польща.

Львів, 22. січня 1931.

Кампанія санаційної преси у звязку з заповідженням автономії Закарпаття набрала такого напастливого характеру, що представник Українського Клюбу посол О. Луцький уважав за доцільне заінтерпелювати у цій справі присутнього в дні 19. ц. м. на бюджетовій комісії, при нагоді розгляду бюджету міністства закордонних справ, віцеміністра закорд. справ п. Бека та зажадати пояснення, чи ця кампанія ведеться з відома міністерства. Пан Бек, очевидно, поминув цей запит мовчанкою і ми сумніваємося теж, чи схоче цієї справи торкнутися і сам міністр Залеський, коли він поверне з Женеви. Бо це справа для польського міністерства закордонних справ подвійно прикра: при нинішньому стані польсько-українських взаємин безумовно прикрим є сам факт заповідженої автономії Закарпаття, з другогож боку надзвичайно прикро признаватися до безсумнівного, величезного промаху, зробленого польською санаційною пресою згоряча, виключно під впливом гнівного настрою.

Ми вже звертали увагу, що єдино розумним і доцільним становищем польської преси однаково з погляду міжнародніх інтересів Польщі (добросусідські взаємини з Чехословаччиною) як і внутрішніх (нормалізація польсько-українських відносин) було би: признати слушність чеському урядові, що рішився виконати прийняті десять літ тому міжнародні і власні законодатні зобовязання щодо Закарпаття та пригадати польському урядові, що він має майже аналогічні зобовязання відносно Східної Галичини, з тією ріжницею, що рівень національної свідомости й стан політичної, культурної і господарської організованости українців в Польщі деде вищий від того рівня і стану на Закарпатті.

Однак замість піти цим шляхом, польська преса накинулася на Чехословаччину і її керманичів, добачуючи в пляні автономізації Закарпаття як єдину ціль — зробити пакість Польщі, та імпутуючи чеському урядові такі злочини, як піддержування революційних організацій на терені Східної Галичини і т. д. Що більше: коли „Діло“ звернуло увагу польським „курєркам“ на нісенітність іхньої тактики, почуло у відповіди, що воно — наше „Діло“ — є мало не органом чеського міністерства закордонних справ, а його редактори чеськими агентами!

Очевидно, що крик і лайки самої справи перекреслити не можуть і приходиться до неї повертати. Повернув до неї з черги і краківський „Час“ (ч. 12. з 16. І.) у великій передовій статті п. н. „За карпатською стіною“. Ця стаття далеко вже відбігає від злобно-напастливого тону „Курєрка“, робить деякі цікаві поміченя, але — на загал — виходить з того самого заложення й оперує такими самими курйозними інформаціями, що й краківський „Курєрок“.

На вступі автор згаданої статті звертає увагу, що десять літ чеський нарід мовчав про автономію Закарпаття, хоча був до неї зобовязаний (цей факт „Час“ льояльно признає!), аж тепер „робиться поспішні приготування до швидкого ухвалення закону про автономію чеським соймом“. Цей поспіх авторові високо підозрілий. Він твердить, що на Закарпаттю „перші роки пройшли на виразному підтримуванні російських впливів в передвоєнному розумінні і на форсуванні православя“. „Навіть найвищі достойники не вагалися складати тоді заяв, що Закарпаття (Русь) трактують як поміст до Росії, як депозит, який у відповідній хвилині чехи повернуть Росії“. Після того, мовляв, русофільський курс чеської політики на Закарпатті змінився постепенно щораз дужче на курс українофільський; автор широко розводиться над підтримуванням офіціяльними чеськими чинниками українського національного руху на Закарпатті, доходячи врешті до пересвідчення, що деякі чехи готові глядіти нині на Закарпаття як на український депозит, так само, як колись гляділи на нього, як на депозит російський. „Видно, — каже автор — що Україна буде сягати по Карпати і Сян“.

До того місця можна спорити лише з фактами сильно перебільшеної а то й зовсім — на жаль — уроєної підтримки чеською владою українського національно-культурного життя на Закарпатті. Тут можна закинути „Часові“, що він саме переплутав факти, бо українці користувалися на Закарпатті далеко кращими умовинами праці якраз у перших роках приналежности того краю до ЧСР, а не в пізніших, коли більшою опікою користувалася москвофільська течія. Але це ще дрібниця з тими нісенітницями, які виписав „Час“ у дальших рядках. Він покликується не менше ні більше, як на відомого авантюриста „генерала“ Горбанюка, спільника ославленого обманця Остряниці („Час“ подає помилково „Остравіца“), як на того авторитетного діяча, який має якийсь звязок з чеським урядом, його українофільською політикою та — підпалами в Галичині! Дальше слідує аналогічно авторитетний відклик до якоїсь французької брошури, в якій згадується про тайну організацію „Меч і Кров“, яку прикриває собою ужгородська „Просвіта“ та яка ніби проявляє якусь терористично-визвольницьку діяльність на терені Східної Галичини. „Час“ впевняє, що ці „ревеляції“ були стверджені на процесі 6-ти членів УВО у Кошицях і з притиском підкреслює факт увільнення обвинувачених з судовою мотивацією, що акція УВО звертається лише проти Польщі..

Накінець куртуазійний кивок: „...Не маємо, очевидно, заміру мішатися до внутрішніх справ чеської республики..“

А проте не можемо зачиняти очей на те, що діється за карпатською стіною у справі, яка так дійманюче відбивається на відносинах у нашій Східній Малопольщі (термінольогія оригіналу — прим. Ред). З того, що ми сказали, виходить досить виразно, що чеські міродайні чинники пересвідчені у швидкому зрості і швидких успіхах панєвропейського руху і тому рішили не лише не протиставитися йому, але скермувати в можливо найкорисніше для цілей Чехословаччини річище, маючи на оці таку мету, щоби будуча Україна за ціну віддачі їй Закарпатської Руси стала приятелем Чех і шляхом для їх впливів на схід. Консеквенцій, які виходять із того для польської політики не важко накреслити.

Як сказано: колиб ЧСР дала справедливу для українців автономію Закарпаття, таку, яка запевнила би їм повні можливости національно культурного й господарського розвитку та самоуправу, то це був би радісний для нас факт виконання міжнародніх і своїх внутрішньо-законних зобовязань. Покищо відносини на Закарпаттю не є того рода, щоби могли пронизувати нас рожевими надіями. На жаль не можемо підписатися під твердженнями польського щоденника щодо українофільського курсу чеської влади. Колиж правдою є, що міродайні чинники правильно оцінюють силу, зріст і значіння українського національного руху на всіх землях, замешкалих українцями і бажають вивести із цього льогічні консеквенції для своєї внутрішньої політики — то це був би лише доказ великого державно-політичного розуму та політичного передбачування керманичів чеської республики.

Жаль, що „Час“ не ставить крапки над „і“: які то консеквенції випливали би з того факту для польської політики. Гадаємо, що ці консеквенції повинні бути лише одні: щоби польське внутрішнє міністерство перестало кермувати закордонним міністерством, лише більше прислухувалося до інтересів закордонної політики Польщі. І щоби закордонна політика Польщі зрозуміла два факти: 1) потребу виконування міжнародніх зобовязань і 2) потреби слідкування за життям великих народів, яких частини живуть у Польщі.

На православні теми.

Найближчі завдання української православно-церковної праці.

II.

Замість того, щоби марнувати час і сили на шукання згоди з гнобителями української духової культури, українські православні діячі мають поставити поміж найголовніші точки своєї сучасної тактики — обєднання і консолідацію українського населення. Наша сила і наш авторитет у нас самих. Це ми мусимо собі освідомити і реалізувати. З українськими православними діячами не рахувалися тільки тому, що населення не було з ними обєднане і не творило одноцільної маси. Цілком інакше буде, якщо воно згуртується: тоді наші владики будуть самі запобігати ласки в населення, будуть стреміти до згоди з ним і напевне виречуться всяких винародовлюючих українську паству змагань.

Звичайно, треба тут признати, що на шляху нашого українського обєднання будуть дуже поважні перешкоди, вони походитимуть з боку всіх тих, кому українська свідомість дуже небажана. З тими перешкодами належить боротися, а в боротьбі з ними гартувати свій національний дух. Нинішнє село досить підготовлене до того діла. Діяльність московського розпаношеного духовенства — з одного боку, виборча праця „одинкарів“ — з другою, прекрасно наше село підготовили і освідомили: вони не тільки викликали незадоволення існуючим станом річей і шукання кращого, але піднесли національну свідомість громадян. Треба ці переживання ввести в береги позитивної праці та надати їм зміст.

Обєднання православного українського населення повинно сконкретизуватися і зреалізуватися на найближчому зїзді представників українських православних партій. Переведення такого зїзду треба поставити як другу точку в українській церковній програмі нинішнього часу. В цім відношенні деякий досвід дав нам Луцький зїзд 1927 року. Останній, правда, не приніс очікуваних від нього наслідків, не вважаючи на його імпозантність. Його безплідність стояла у звязку з тодішньою хибною засадою української церковно-православної тактики — порозуміння з московською церковною владою. Його ухвали були, з одного боку демонстрацією українського населення, а з другого — в істоті річей мали характер петиції до московського епископату. Останній зле використав примирюючі настрої зїзду, а петиції приняв по царськи: як вгручання в його компетенцію, і — очевидно — відкинув їх. Будучий зїзд вже не може повторити цієї помилки. Він повинен служити виключно інтересам і цілям українського церковного обєднання, а потім — він повинен авторизувати напрямні дальшої церковної праці.

Ідеольогічне освітлення українського церковного питання, духовне виховання української православної людности, зокрема методичне підготовлення її до будучого церковного зїзду — вимагають відповідної преси. На жаль, тепер такої нема. Правда, часто і чимало про справи української православної церкви пишуть українські періодичні органи, як „Діло“, „Новий Час“ і ін., але вони ні трохи не усувають потреби в спеціяльному органі українського православно-церковного відродження, бо не можуть вдаватися в його деталі або присвячувати більше місця його питанням. Для української церковної праці потрібний такий орган, який не тільки містив би постійні інформації про стан церковної справи, але також виховував би населення та науково розроблював би українські церковні питання. В роках 1925—1926 видавався у Володимирі журнал „На варті“, що почасти задовольняв би ці потреби. Але він мав істотні браки. Передовсім це був орган льокальний, створений духовими

і матеріяльними силами невеликого гуртка осіб. Головне ж — він, хоч на зовнішній вигляд здавався дуже радикальним, одначе в суті виходив з цілковито помилкової і фантастичної засади: з віри у можливість українського церковного відродження у згоді з московським епископатом, забуваючи при тому веселу науку російського фільософа Кузьми Пруткова: „Нікто не может соєдініт несоєдінімаво". Ця остання засада володимирського органу „На варті" і була головною причиною його ліквідації: не бажаючи дратувати мітроносних москалів, його видавець міняв його назву, а нарешті і в 1927 р. відмовився дальше видавати.

Для української церковної праці потрібний орган широкий, який держався би цілою свідомою і українськи думаючою інтелігенцією, а виходив би з засади будування української церковної справи без московських услуг. До створення такого органу повинні приступити українські православно-церковні діячі тепер-же, бо час не жде і може на нас жорстоко пімститися!

Verus.

—o—

Політика і культура.

Промова посолки М. Рудницької на бюджетовій комісії сойму при розгляді бюджету мін-ства освіти в дні 14. січня н. р.

(Продовження.)

ВИЩЕ ШКІЛЬНИЦТВО.

Що торкається політики уряду в ділянці вищого шкільництва, то відомий є факт, що 6 міліонів українського населення не має у Польщі ані одної вищої школи. Не функціонують навіть передвоєнні завязки вищого шкільництва, себто українські катедри і доцентури на львівському університеті, а десятки поважних учених, признаних закордонним науковим світом, мусять посвячувати своє знання і сили науковим осередкам поза власною національною територією, або марнуються на зарібковій роботі. Нема мабуть нині поважного польського політика без ріжниці поглядів, який не признав би, що такий стан є аномалією.

Як довго нема українських вищих шкіл і наша молодь примушена користати з польських шкіл, так довго залежна вона від відношення до неї академічних властей і від відношення до неї польських товаришів. Хоча ці речі не лежать безпосередньо в інгеренції м-ністра, я проте хотіла би звернути увагу на деякі факти, які свідчать про те, серед якої нездорової, просто невиносної атмосфери наша молодь мусить здобувати собі знання.

Першою болячкою є тут сам доступ до школи. Законного „нумерус клявзус" нема, але істнує, як відомо, фактичний, під плащиком вступних іспитів, обмежень у приниманні до робітень, семинарій і т. п. Тепер впроваджено ще один спосіб пересівати небажані „національні меншини": лікарські оглядини, яких вислід подається до відома університетським властям тайно, не втаємничуючи в нього заінтересованого кандидата. Ось напр. в біж. шк. році найздоровіші молоді хлопці й дівчата були відправлені з нічим, під покришкою, що лікарські оглядини вийшли некорисно.

Другою болячкою українських студентів — це утруднення їм нормального студентського життя у студентських організаціях. Ще з весною 1929 р. сенат львівського університету розвязав „Студентську Громаду" і від того часу українські студенти позбавлені своєї організації. Українські студенти внесли півтора року тому до університетських властей статут нового Т-ва п. н. „Молода Громада" і той статут досі не затверджений. Відношення сенату львівського університету до української молоді характеризує факт, що коли в червні 1930 р. група української молоді, що стоїть на ґрунті католицизму, рішила оснувати окреме греко-католицьке студентське товариство, щось здається на зразок содаліції і предложила сенатові статут, на це отримала відповідь, що ректорат дозволить організацію, під умовою, коли зі статуту скреслиться слова „українець" і „український". Повторяю, що була це група релігійної і консервативної молоді, а проте їй також не дозволено організуватися. Здається, що на підставі конкордату досить для істнування такого товариства апробати греко-католицького консистора.

Таке відношення університетських властей до української молоді має також болючу матеріяльну сторінку. Оце кожний студент платить при вписі 20 зол. на т. зв. стипендійний фонд. Частина тих грошей іде на стипендії і допомоги, а частина на студентські товариства. Таким робом гроші, складані українськими студентами (20×1000=20.000 зол.) ідуть на польські організації, польські вакаційні кольонії і т. д., тому, що нема ніяких українських студентських організацій.

Від якогось часу українська молодь стрічається на львівським університеті з одним новим явищем: починають клясифікувати студентів щодо їх „благонадьожности". Були випадки, що не прийнято на дальші роки студій студентів, які були невинно арештовані і щодо яких припинено потім слідство. На цілому світі університетські власти опікуються своєю молодою, беруть її в оборону перед конфліктами з поліцією і адміністраційною владою, але іншим почуттям права і справедливости кермується львівський сенат у відношенні до української молоді.

Такий стан українська молодь відчуває особливо прикро на тлі відношення до неї польських товаришів. Польські студенти ведуть просто систематичну акцію з метою унеможливить українській молоді студії у польських вищих школах. Ця акція прийняла спеціяльно яскравий характер в останню осінь і то головно на терені львівської політехніки, де українська молодь у великій меншості (на 3000 студентів — 250 українців). Українські студенти політехніки мають дотепер свою організацію („Основа") і саме проти неї польські товариші ведуть брутальну нагінку. Коли 30. XI. м. р. в будинку політехніки відбувалися загальні збори „Основи" (за дозволом ректорату і в присутности делегата сенату), група польських техніків під проводом асистентів виломила двері, вдерлася на салю і авантюрою та вуличними викриками унеможливила збори. Польські техніки зривають своїм українським товаришам відзнаки і шапки, провокують їх, що якийсь час нищать габльотку Т-ва „Основа", вивішену на коридорі, силою усунули 16 українців з політехнічного інтернату в Дублянах і т. д. Серед таких умовин добувати науку — це справді мука.

Пригадую, що закон з дня 26. вересня 1922 р. про т. зв. воєвідську автономію рішає у 24. ст., що фінансовими засобами з державної скарбниці буде створений та автономічно зорганізований український університет і що згідно з 26. ст. того закону той університет мав бути оснований найпізніше до осени 1924 року. Уряд не виконав свого обовязку, хоча Український Клюб при дискусіях над бюджетом мін-ства освіти чимало разів звертав увагу сойму, сенату і уряду на недотримання урядом терміну, означеного законом, і навіть зголошував у тій справі окремі внески. Додам, що закон з дня 26. IX. 1922 року мав характер міжнародного зобовязання, тому що лише з уваги на істнування того закону Рада Амбасадорів вирішила прилучити Східну Галичину до польської держави.

(Продовження буде.)

На парляментарній арені.

Буджетова комісія.

ПРОМОВА ПОСЛА ЛУЦЬКОГО В ДИСКУСІЇ НАД БЮДЖЕТОМ МІНІСТЕРСТВА ЗЕМЕЛЬНИХ РЕФОРМ.

Висока Комісіє! Українське хліборобське населення незвичайно заінтересоване бюджетом міністерства земельних реформ. Якраз це міністерство переводить парцеляцію, комасацію та меліорацію, воно порядкує сервітути і в його руках є ціле кредитування дрібного селянства Банком Рольним. Панове знаєте соціяльну структуру українського населення. Маємо на сто душ 86 хліборобів а в цім майже 80 процент господарств невистарчаючих на людське прожиття. Серед таких умовин справедливе переведення земельної реформи, доцільна перебудова господарств коштом земельного запасу, не вистарчаючого вправді — але всеж таки дуже видатного, який міститься в місцевій великій власности, є дійсно справою життя для українського селянства. Уряд запевняє нас при кожній нагоді, що його постійним наміром є заспокоїти дійсні потреби українського селянства. Колиб за цими словами крилася дійсна добра воля, уряд давно вже був би перевів ці слова в діло передовсім через міністерство земельних реформ. Всі дотеперішні уряди могли не без певних підстав думати, чи саме справедливим переведенням земельної реформи на українській території не можна би їм осягнути також найбільший успіх для державної рації. Тимчасом дійсність є така, що і нині 3/4 дискусії над отсим міністерством сходить на обговорювання кольонізації і то якраз на сході. Навіть найбільші надії на інтерес держави відходять на бік, тільки тому, що справедливе переведення завдань міністерства земельних реформ скріпило би очевидно і рівночасно також українців. Побіч такої політики уряду також і місцеві польські діди́чі назвали свою землю польською і витвори-

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 24. СІЧНЯ 1931.

МИКОЛА ЧУБАТИЙ.

До питання про початки української нації.

II.

Та не лиш Переяславщина є Русю, але нею є також **Чернигівщина з Сіверщиною** у відношенні до півночі. Прим. читаємо, що з Новгороду В. „Святослав... иде к Нерижку и перешед Оку і ста... В тоже время **прибігоша из Руси діцки** и повідаша ему Володимера в **Чернигові** а Изяслава в **Стародубі"** (Іп. 1147). Або знову з нагоди смерти Андрія Боголюбського записано: „Увидівше смерть княжю **Ростовци и Суздальци...** ріша... князь наш убієн а дітій у него нітут, синок его мал в **Новігороді** а братья его в **Руси"** (Іп. 1175). Братя Андрія Михалко і Всеволод були в **Чернигові** у Святослава. Отже і Чернигов — це Русь.

Русю є також **північне Поділля** над горішнім Богом. Прим. записано таке: „И рече Изяслав Ростиславу Гюргевичу: иди в Бозскій... а ти постерези **землі Руской** оттолі... В тоже время Изяслав поиде на Гюрія стрия своего а брата своего Володимера остави Киеві... а сина своего остави в Переяславли". (Іп. 1148). Тут Русю є Побоже, не лиш Київ, бо Києва стеріг другий князь. Коли Ізяслав пізніше прогнав Ростислава з Божеська, то батько його в Суждалі жалує сина: „Тако мні ту части ніту в **Руской земли** и дітем моим" (Іп. 1149). Руська Земля тут полудне взагалі, а зокрема тут мова про Побоже або Переяслав, до якого, як читаємо нижче, Юрій доходив свого права.

Та не лиш Побоже, Русю є також **Волинь** по обох сторонах Горині. По великій кампанії суждальських князів на спілку з Ольговичами Чернигівськими і Володимирком галицьким проти Ізяслава київського, якому помагали угри, Володимирко відступає Ізяславові **„Руски городи:** Шюмеск, Тихомль, Вигошев, Гнойниця, Божск" (Іп. 1152), отже крайно по обох сторонах Горині і над гор. Богом.

Русь як полудне протиставиться не лиш Суждальщині, але й Смоленщині та т. зв. верхівським краям. Читаємо, що коли київський, волинський і переяславський князь Ізяслав прибув до Смоленська, то „Изяслав дари Ростиславу что от Руских землі и от всих царских земль, а Ростислав дари Изяславу что от верхних земель и от Варяг". (Іп. 1448). Тут протиставиться полудне північному заходові — українсько-чорноморської околиці околицям білорусько-балтійським.

На основі літописей можна навіть означити, котрі то землі в половині XII. ст. становлять Русь. В І. Новгородській літописи (1149) є згадка: „Иде архиепископ Нифонт в **Русь** позван Изяславом и Климом митрополитом. Ставил бо его бяшеть Изяслав с **епископи Руськия области** не слав царюграду". Що це є та **руська область,** точно виясняє нам Іпатська літопись (1147). У ній епископами руської области були: **епископ чернигівський Онуфрій, епископ білгородський, переяславський, юріевський, володимиро-волинський,** отже самі епископи з України. Вони то поставили митр. Клима „не слав царюграду" проти волі неукраїнських епископів: новгородського епископа Нифонта та смоленського Мануїла. Руська область — це в тім випадку докладно Україна без Галичини.

Та від поч. XIII. в. і Галичина вже Русь, бо повний титул Романа галицького — самодержець всей Руской земли, князь галичкий". Папська канцелярія (1207, 1214 і слід. рр.) Галичину титулує постійно Русю, а князів Суждаля **„dux susdaliensis".** Тим чином бачимо, що зміст слова Русь зміняється, покриваючися на переломі XII. і XIII. в. з територією України.

Це присвоєння собі назви „Русь" для полудневої части давньої Руської Землі мало свій реальний зміст, бо в XII. в. зайшов цілий ряд таких подій, що розкололи давню одну державу на південь і північ, при чому назва Русь лишилася при півдні, поширюючися з Київщини на цілу територію нового національного організму. Такі події зайшли в політичному, господарському, суспільно-правному і церковному життї, а можливо, що й в інших ділянках культурного життя, про які мені важко тут рішати.

—o—

ли між собою опінію, що ця земля може перейти тільки до рук польських кольоністів. Маю великі сумніви чи та шовіністична думка дідичів є згідна навіть з державною рацією на дальшу мету. Безпартійний Бльок, так зване ББ, завсіди підкреслює, що у всіх справах і понад усе ставить інтерес держави. Дотеперішня політика міністерства земельних реформ є напевно незгідна з державним інтересом. Коли українське селянство і надалі тільки вимково буде доходити до землі надовжуючися понад усяку господарську можливість, коли ще поважний запас дідичівської землі на українській території не перейде чимскорше до рук місцевого селянства, тоді утревалиться на цих землях вічний вулькан.

Пан міністр і шановний референт підкреслювали, що комасації у Сх. Галичині поступають дуже пиняво, що меліорації також поступають дуже пиняво. Не дивуйтеся тому. На цій території ціле і комасація і меліорація, однак тільки тоді, коли держава дійсно схоче використати теперішнє катастрофальне фінансове положення дідичів і доцільною акцією переведе рівночасно і панську землю до рук місцевого населення. Українські господарські організації пропаґують віддавна комасацію і меліорацію при рівночасній парцеляції. Трудности виходять з цього, що земельні уряди не вміють перевести енерґійно парцеляції там, де завдяки українським організаціям населення дало свою згоду на комасацію. Так є напр. в Лисятичах стрийського повіту.

В дальшій частині своєї промови запитує посол Луцький чи міністерство земельних реформ пішло на зустріч поданню комасантів з громади Лотатники стрийського повіту про кредитову поміч і звертає увагу міністерства на комасацію в Труханові сколівського повіту, яка є першою пробою комасації в гірських околицях. Велику перешкоду для скорішого темпа в меліораційнім русі на українських територіях добачує бесідник в тім, що правительство занедбало по нинішній день так зв. підставові меліорації. Без урегулювання численних рік і диких потоків годі у нас братися до пляновоі меліораційної акції на більшу скалю. На жаль, справа підставових меліорацій тепер остає позаду навіть в порівнанні до австрійського часу, коли їх переводив львівський краєвий виділ.

З черги звертає п. Луцький увагу комісії на чудацьку кредитову політику Банку Рольного, коли йде про українське село та його господарські організації. Чуємо, що біжучі страти дружньої нам польської хліборобської кооперації покрито субвенцією в висоті 14 міліонів зол. тоді, коли українська хліборобська кооперація не може діждатися кредитів на річевій основі. Як це має розуміти і що про це мусить думати наш селянин? Вам відомо, панове, що Банкові Рольному не вільно було дати нам навіть помічних нарозів на кредит. Пан референт завважив, що кредит з державних банків руйнує село високою відсотків і короткими речинцями. Однак, чи українське село ще більше не руйнує лихварський кредит? Український господарський світ не має за це жалю до Банку. Знаємо, що там сидять фахівці, які знають кредитоздатність укр. кооперації і цінять її. Їх руки звязані ким іншим, міністерством внутрішніх справ. Для нас це все одно. Уряд є один. Його політика кредитова бє нас, але бє й саму державу.

Наприкінці своєї промови бесідник домагається введення гіпотек на Волині і Поліссі та якнайскорішої реконструкції табулі в цих підкарпатських повітах, де вона задля війни пропала.

Посол Луцький закінчив свою промову таким завваженням: Не ставимо до цьогорічного поменшеного бюджету міністерства земельних реформ ніяких дрібних внесків на його побільшення чи поменшення. Нам іде про зміну основної лінії в політиці цьогож міністерства. Нам іде про це, щоби уряд ще раз провірив стежку своєї аґрарної політики на українських землях, ще раз застановився, чи навіть в державному інтересі не годиться приступити нарешті до справедливого поширення і поліпшення варштату праці для українського хліборобського населення.

В дальшій дискусії представник ББ посол Камінський заявив, що зауваження посла Луцького моглиб і навіть повинні найти відповідний відгомін. Сам міністр у своїй відповіді обіцяв держатися обєктивної стежки і до українців, коли цьому не перешкодять шкідливі чинники. Годі знати, що міністр мав при цім на увазі, одно тільки певне, що тут уже не слів треба, тільки діл.

УКРАЇНСЬКІ ЗАВВАЖЕННЯ В ДИСКУСІЇ НАД БЮДЖЕТОМ МІНІСТЕРСТВА ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ.

Нашу коротку нотатку про перебіг цеї дискусії доповнюємо таким докладнішим звідомленням про зміст промови пос. *Луцького* з цього приводу:

На вступі заявив посол *Луцький*, що застосується до просьби предсідника, щоби в бюджетовій дискусії не входити в мерітум поодиноких квестій закордонної політики. Всеж таки з огляду на позицію в бюджеті того міністерства, яка призначує 1.019.000 зол. на виконання мирових трактатів та інших міжнародніх умов, тоді українському послові не пригадати, що між цими умовами є також умова з 15. III. 1923 р. підписана від імені Польщі п. Морісом Замойським, умова, яка виразно каже, що територія Сх. Галичини дістається Польщі між іншим і тому, що сама Польща признає конечну потребу ввести територіяльну автономію для цеї країни з огляду на її етнографічний характер. Цей міжнародній акт виразно констатує, що передумовою приналежности Сх. Галичини до Польщі є саме виповнене оце її обовязання. На жаль, до цього часу не сталося нічого, що вказувало би на добру волю уряду виконати це так важне та засадниче міжнароднє зобовязання. Українське населення цеї країни не має тому по нинішній день загарантованої йому оцим актом правної підстави для свойого життя в державі. Властивий час для виконання цього зобовязання вже давно минув і політично справа ця вже є грубо спізнена. Всеж таки Український Клюб рад би почути тут, або при найближчій нагоді в комісії для закордонних справ, чи пан міністр готов принайменше тепер взяти ініціятиву в тім напрямку, щоби й оце міжнароднє зобовязання нарешті виконано. Саме тепер полагодження оцеї справи стає тимбільше актуальне, що Чехословаччина рішилася перевести територіяльну автономію українського Закарпаття. Деякі польські часописи і політичні обєднання гостро нападають на чехословацький уряд якраз за цю його постанову. Чи це не богатомовне? Маючи на увазі, що цей галас підносять часописи, які дуже близько стоять до уряду і є виразником його політики, українська суспільність має право думати, що хіба це діється не без суґестії міністерства заграничних справ. Для вияснення цеї справи стає потрібною виразна заява пана міністра також у цій справі.

Яке прикре вражіння викликує в українському суспільстві політика п. міністра закордонних справ в Лізі Націй у всіх справах, що торкаються національних меншин, бесідник вже згадував при іншій нагоді. Це саме відноситься до невиконаних зобовязань держави з інших міжнародніх умов особливо як спадкоємця по Австро-Угорщині, що дуже тяжко відбивається на українцях бувших австрійських урядовцях залізничниках і військових.

Вкінці завважив посол Луцький, що ворожа лінія уряду до українського населення все ще є живою і в консулятах. На доказ цього навів посол Луцький такий факт: Перед кількома місяцями зявилася в брюсельськім консуляті стара графиня Віте, вдова по бувшім російськім премієрі, з контрактом, який посвідчував, що вона заневнює працю у себе одній галицькій дівчині. Ця посвідка була потрібна для одержання бельгійської візи на пашпорті. Урядовець консуляту прочитавши умову став відраджувати гр. Віте прийняти галицьку українку на службу мотивуючи це тим, що ціле українське населення в Польщі більшовицьке. Можна уявити собі, що для гр. Віте був це найсильніший арґумент. Брюсельським українцям вдалося переконати

Україна в чужих Енцикльопедіях. 4)

4. Критичні замітки до „Маера“.

Огляд української літератури, наведений тут у перекладі, написаний живо і має кілька місць першорядної загальної характеристики. Характеристика кількох великих письменників неповна, тому, що про них є окремі згадки в інших томах. До них належать: Котляревський, Квітка, Шевченко, Куліш, Костомаров, М. Вовчок, Франко, Драгоманов, Л. Українка. Крім них в огляді поміщені розстріляним друком як замітніші Артемовський-Гулак, О. Федькович, М. Павлик, М. Коцюбинський, В. Стефаник, О. Кобилянська, В. Винниченко, П. Тичина і... Г. Михайличенко (!).

Нелегко втиснути літературу з кількасотлітньої доби в одну статтю. Та саме з огляду на недостачу місця в лексиконі, треба в такій статті жертвувати меншими іменами для більших. Автор цього огляду жертвував неодним більшим іменем для малих, часом і незамітних сучасників. Між письменниками старшої доби не находимо Свидницького ні Щоголева, що є куди більші від Мордовцева.

Павлик стає тут письменником і його вплив прирівняний до велитенської праці Франка. Дуже дивно виглядають такі поети старшого покоління як Грінченко, Самійленко та Кримський, яких згадують побіч Лесі Українки. Самійленко — справжній поет, Кримський — на-пів аматор, Грінченко — віршуючий публіцист. Згадаймо при цьому, що в 4-ім томі Маєра під іменем „Франко“ находимо таку характеристику: „передовий борець українського націоналізму“. Франко перевернувся би в гробі, якби почув це. Кожний німець звязує з терміном „націоналізму“ дуже сильну політичну праву орієнтацію, недалеку від монархізму та клерикалізму.

Не краще є і з іншими термінами. Кажуть у нас часто, що Коцюбинський „імпресіоніст“; у Західній Европі цей термін не має нічого спільного з новелістичною технікою такого близького до Мопасана — натураліста. Чехова — реаліста і Якобсена, з яким найбільше споріднений саме Коцюбинський, а ніколи Кобилянська. Коцюбинський без порівнання більший реаліст від Кобилянської, що дуже слабо бачить реальну дійсність і добуває свої постаті з уяви, зрештою дуже блідої.

Не вперше чуємо у нас про вплив Ніцшого та Якобсена на Кобилянську. Про Ніцшого вільно казати це тим, що нічого з нього не зрозуміли. З Якобсена взяла Кобилянська два-три настрої і трошечки манери; те, що є суттю Якобсена — глибока вражливість на коліри та його завзятущий позитивістичний світогляд не має в Кобилянської ні тіни відблиску.

Яцків узяв свій символізм не від французів, а від Е. По і заслуговував би на більше місце своєю оригінальністю. Винниченко і Достоєвський? — ні слідів щонебудь спільного. Винниченко якнайдальше віддалений від психольогічної пронизливости незрівняного російського „ясновидця“; це резонер, рідний брат Арцибашева.

„Модерними ліриками є Б. Лепкий, М. Вороний, М. Філянський і Г. Чупринка“.

Термін „модерний“ — розтяжний як ручна гармонія. Коли модерними є Ліліенкрон і Арно Гольц (дійсна „модерна“ зперед 40 літ!), тоді не є ними сучасники. В усякому разі, коли модерними є Філянський і Вороний, то не мають з ними нічого спільного Лепкий і Чупринка.

Предивно виглядає вхід у нову добу під прапором такого циркового акробата і містифікатора як Семенко. „Експресіонізм“ його групи, що є здебільша барабанною пустомельщиною, може німець уявляти собі на зразок Верфеля або Дайблера. Те саме можна сказати про наших „символістів“ і „імпресіоністів“. Куди їм до Стефана Георге! Арно Гольц зі своїм натуралізмом давно переміг їхні намагання. Рильський в однім ряду з таким початковим талантом як Кобилянський, сильно покривджений. Його величина не менша від Тичини. У групі т. зв. клясиків не згаданий її мозок: М. Зеров, ні той прецікавий факт, що вся ця група єднає клясичну форму з новими ідеями нового соціяльного ладу.

Зовсім незрозумілою і дивною є метода, яка дозволяє тільки при деяких сучасних авторах додавати заголовки їхніх творів, зовсім не більших від десятка інших. Зовсім нема в цьому огляді О. Олеся ні Черкасенка, а з галицьких Маковея, одного з найкращих наших лІриків П. Карманського, далі В. Пачовського, а головно одного із найбільших новелістів: Леся Мартовича.

Можна би поставити зовсім принципіяльне питання: який глузд прикрашувати літературу сучасними молодими авторами, зовсім нескристалізованими, безбарвними, а головно таки трохи за молодими для шпальт старої Енцикльопедії. Кундзіч, Влизько, Марчук, Кулик?... а коли входимо в галицьку сучасність скажім щиро попросту „гов!“ Чи не маємо ми всі ще час на таку почесть аж нам посивіє голова або бодай 5-ий хрестик ляже на плечі?

Може є дещо рації в тім, що в уступі про галицьку літературу чисте письменство йде всуміш з публіцистикою; щодо цього то в нас панує справжня саламаха. Залишім у спокою імена: — замість десяти одних можна би з однаковим правом поставити десять інших. Але Стефаник таки не був і не буде ніколи „воєнним белетристом“, як і не має нічогісенько спільного з „експресіонізмом“!

Але нехай німці кліпають з пошаною очима, що всі ці модні речі є вже й в нас від 30 літ. (Нема найменшого сумніву, що автором статті є наш земляк). Краще було би в імені правди промовчати нашу сучасну бриндзю, а натякнути на багацтво нашої народньої творчости: думи, думки, коломийки, невичерпаний скарб приповідок; можна би було кинути одну фразу про „Березіль“, що є справжнім европейським зусиллям, а також про незвичайно живу працю на Рад. Україні, щоби перекладами засвоїти зразки европейської літератури.

Та і те, що є, з усіма недостачами, радує серце кожного, кому байдужі дійсні нюанси, рішаючі в літературі. Адже нема в „Енцикльопедії Маєра“ взагалі нічого про наше народнє та індивідуальне мистецтво.

(Продовження буде.

гр. Віте, що опінія польського консуляту є невірна. Дочина від 3 місяців є вже в Брюселі. На око дрібний факт, але він ярко освітлює злобну для нас атмосферу в апараті міністерства для закордонних справ. З огляду на цей конкретний факт поставив посол Луцький внесок, щоби в бюджеті брюсельського консуляту викреслити квоту 4.795 зол.

Присутній в комісії віцем. Бек заявив, що негайно зарядить доходження проти консуляту в Брюселі.

Правнича комісія.

УКРАЇНСЬКИЙ ВНЕСОК В БЕРЕСТЕЙСЬКІЙ СПРАВІ. — ПРОМОВА ПОСЛА Д-РА СТЕПАНА БІЛЯКА.

Після переголосування внеску Народового Клюбу в берестейській справі на соймовій правничій комісії, в дні 20. січня ц. р. приступлено до наради над внесенням Українського Соймового Клюбу, яке домагалося перевірення урядом берестейських подій та покарання винуватців. Справу реферував знову посол з ББ адв. *Пасхальський*, який запропонував відкинути укр. внесок, аналогічно з внеском Нар. Клюбу.

Після референта забрав слово іменем Української Парляментарної Репрезентації член правничої комісії посол д-р *Степан Біляк*, який заявив, що не може до цілої низки фактів знущання над берестейськими вязнями додати нових даних, бо українські берестейські вязні, а саме б. посли Целевич, Паліїв, Ліщинський і Вислоцький дальше остають у тюрмі, тож їх уста у тій справі ще замкнені. З нагоди дискусії над аналогічним внесенням Нар. Клюбу висказали вже поодинокі промовці свій погляд на берестейську справу. Промовець стверджує, що всеж таки берестейські події не зробили на українське громадянство такого могутнього вражіння, як на польське. Причина цього та, що мартирольогія політичних вязнів в Польщі не є для українців ніякою новиною. Берестя — для укр. політ. вязнів це лише одно з нових звен в ланцюгу їхньої мартирольогії. Потвердити це може навіть нинішній референт з клюбу ББ посол Пасхальський, якому, як визначному оборонцеві в політичних процесах аж надто добре відома доля укр. політ. вязнів в польських вязницях не лише за часів помаєвого уряду, але і в часі, коли уряд находився в руках ендеків, які тепер раптом знайшли стільки співчуття для політ. вязнів.

Зрештою, берестейські події блідnуть в обличчі жахливих подій в часі т. зв. пацифікації на терені Сх. Галичини і ті події всецілo заняли уми українського громадянства.

Та всеж таки і берестейські події відбилися болючим гомоном серед українців. Не лише тому, що потерпіли там безпосередньо репрезентанти українського народу, але ще й тому, що споневіряно достоїнство людини, що фізичні і психічні терпіння вязнів збільшувано наругою над українським іменем, що в круговорот втягнено і позвиги національного шовінізму.

Хочу вкінці — казав посол д-р Біляк — перестерегти панів, що нині правлять польською державою, що берестейські події скріпили систему шкідливих метод, на яких наслідки не прийдеться довго ждати. Берестейські події зробили особливо на терені Сх. Галичини анархію, яка проявляється в тім, що наростає нова правляча сила, якою являється „шподовик поліції“. Помиляються ті панове в уряді, які думають, що повітом кермує староста. Ні, — керманичами цілого повіту є нині „шподовики“ поліції і вони рішають, що вільно, а чого не вільно. Вони вже отверто кажуть до людей: „Тепер є наше право і робимо, що самі хочемо“. Старости, воєводи — а навіть зверхники комісарі — для них вже нині не істнують. Вони небаром переростуть і ваші голови і вони будуть рішати, чи ви маєте тут сидіти, чи ні.

В тім добачує промовець корінь берестейського лиха і без огляду на формальну долю берестейських внесень на правничій комісії та пленумі сойму, радить всім заінтересованим призадуматися над суттю берестейського питання.

Промова посла д-ра Біляка викликала помітне вражіння серед присутніх, які тихцем притакували її змістові.

Після промови д-ра Біляка посол Ст. Стронський заявив іменем Клюбу Нар., що піддтримує українське внесення.

В голосуванні над укр. внесенням впало 12 голосів „за“, 17 „проти“ і в той спосіб українське внесення впало, аналогічно, як внесення Народового Клюбу.

*

На тому самому засіданні велику промову виголосив посол *д-р Вол. Загайкевич*, яку подамо в черговому числі.

Англійсько-гіндуська конференція скінчена.

Дня 19. ц. м. закінчилась англійсько-гіндуська конференція. Наради закінчено промовою Мекдональда, який доказував, що в інтересі Індії лежить утримання звязку і єдности з Англією та що нова конституція дає всім верствам і племенам гіндуського народу творити дальшу свою будуччину. Індія матиме окремий парлямент відповідальний перед спільним парляментом і урядом британської імперії. Генеральний губернер Індії буде сторожем ладу і спокою в Індії. Мекдональд звернувся до гіндусів із закликом витворити в Індії дух довіря й приязни до Англії, яка не хоче поневолення Індії, тільки її розвитку. Після того промовляли представники і представниці гіндусів, які заявили, що першою умовою для унормування й оздоровлення відносин в Індії є амнестія для політичних вязнів.

—о—

Рада Ліґи Націй.

З промови мін. Курціюса. — Відповідь мін. Залеського.

В дні 21. ц. м. почалося в Женеві засідання Ради Ліґи Націй при небувалому напливі публики і представників світової преси. Всі делегати на Раду й європейський комітет прибули в комплеті, таксамо увесь персонал ґенерального секретаріяту.

Німецький міністер закордонних справ д-р **Курціюс** забрав перший слово і відчитав у нім. мові довгу (на 140 сторонах машинового письма) промову, в якій представив подрібно ті події, що розігралися були на Горішньому Шлеську в часі виборів. На самому вступі д-р Курціюс пояснив, чому виступає в обороні нім. меншости на Гор. Шлеську як член Ради. Він заявив, що надзвичайні випадки, які там зайшли в часі виборів, викликали цей його виступ.

В дальшому мін. Курціюс, покликуючись на пресу й цитуючи проклямації з виборчого часу „Звйонзку Повстаньцуф“, заявив, що цей „Звйонзек“ є головним чинником неспокоїв і нападів на нім. населення на Гор. Шлеську. Взагалі промовець атакував дуже гостро цей „Звйонзек“, який є відповідальний за всі інциденти.

Після того мін. Курціюс заявив, що поляки на німецькому Гор. Шлеську користуються повнотою громадянських прав, а не вибрали свого посла до нім. райхстаґу тому, бо їх є за мало. Зрештою багато їх голосувало з власної волі на нім. виб. листи.

Мін. Курціюс пригадав, що польський уряд в останній своїй ноті повідомив Раду про свої зарядження у звязку з випадками на Гор. Шлеську. Промовець відкликався до Ради, аби вона заявилася щодо того, чи зарядження польського уряду вистарчають і чи він може ґарантувати виконання своїх приречень. Мін. Курціюс звертається до Ради, аби вона дала меншостям щодо цього відповідні ґарантії. Крім того Рада повинна занятися вишуканням способів, які перешкодилиб тому, абн подібні випадки повторювалися.

При кінці мін. Курціюс домагався від Ради, аби вона занялася ближче діяльністю бувших шлеських повстанців, бо як діяльність союзів тих повстанців не припиниться, то нім. меншість на Гор. Шлеську буде й дальше без прав і без оборони.

Після переведення промови мін. Курціюса на мови французьку й анґлійську забрав голос міністр **Залеський**, який кинув на вступі кілька уваг загального характеру про Ліґу Націй і охорону меншостей. М. ін. він заявив, що основною метою, найвищою цілю охорони меншости є загарантування розвитку держави у мирі і згідній співучасти поміж усіми чинниками населення.

Після того мін. Залеський спинився на просторому меморіялі „Фольксбунду“, зазначуючи, що загострення відносин на Шлеську датується від жовтня 1930, себто від відомих виборчих промов мін. Тревірануса. Мін. Залеський заявив, що треба боронити меншости перед всякою небезпекою, а зокрема перед їх оборонцями. Така промова, яку перед хвилиною виголосив мін. Курціюс, може тільки загострити відносини. Вона робить на думку мін. Залеського злу прислугу меншостям.

В дальшому мін. Залеський представляв, які мінімальні управнення має на нім. Шлеську польське населення. На 542.502 поляків на Гор. Шлеську, зареєстрованих як 1- або 2-язичні, істнує 28 польських шкіл, тоді, коли на 200.000 німців на Гор. Шлеську польському є 84 шкіл німецьких. Взагалі польська меншість у Німеччині позбавлена всякої нац. оборони, підчас коли над німцями в Польщі сторожить Рада Ліґи Націй, яка не дозволяє нарушити їх інтереси.

Опісля мін. Залеський розбирав випадки, наведені в меморіялі „Фольксбунду“, які поділив на дві групи: 1) проступки адміністраційної влади і 2) акти терору, виконувані польськими організаціями на членах нім. меншости. З зацитованих 255 випадків польський уряд викрив і віддав під суд сам виконавців і виновників у 125 випадках, у 85 випадках слідство ведеться далі, а в 41 випадках органи влади перервали слідство, бо заінтересовані заявили, що резиґнують з доходжень проти виновників. Таксамо поступив польський уряд супроти урядовців, з яких 17 стануло перед дисциплінарною комісією, а 9 одержало гостру наґану. Всі потерпівші невинно дістануть відшкодування.

Після того промовець спинився на виборах у Німеччині, де теж були ріжні випадки терору, де були й трупи. Не 30.000 — як наведено в згаданому меморіялі — тільки кілька тисяч німців було позбавлених у Катовицях і Кор. Гуті свого виб. права. В цій справі покривджені виборці мають право внести жалобу до Найвищого Суду.

При кінці мін. Залеський боронив „Звйонзек Повстаньцуф“, який може і є надто ревний, але — як і інші організації комбатантів — не є політичною групою і під тим оглядом не є ніяким вимком. Зрештою в Німеччині є подібна організація „Шталгельму“. Таксамо виступив промовець в обороні шлеського воєводи, який за діяльність „Звйонзку“, хоч є його почесним членом, не може нести відповідальности.

Закінчив мін. Залеський свою промову заявою, що ціла політика польського уряду пронята зусиллями піддержувати всіми силами мирну співпрацю поміж усіми мешканцями держави, незалежно від раси і віри, до яких вони належать. Згідно з польською держ. рацією і польською традицією нинішні меншости на Гор. Шлеську можуть спокійно жити і розвиватися.

На пополудневому засіданні Ради переведено промову мін. Залеського на мову анґлійську. Після того забрав ще раз слово мін. *Курціюс*, який заявив, що промова мін. Залеського його не вдоволила і наводив дальше ріжні випадки терору над нім. меншістю в Польщі. На думку мін. Курціюса Ліґа повинна приступити до політичного розгляду системи, яка довела до горішньо-шлеських випадків. У відповідь Курціюсові забрав знову слово мін. *Залеський*, який полемізував з ним і відбивав його закиди дотично терору польських адміністраційних орґанів супроти німців. Закінчив свою промову повідомленням, що саме перед хвилиною дістав вістку з Кеніґсберґу про те, що в окрузі Пили замкнено 19 польських шкіл.

Справа роззброєння

Дискусія в Союзі Народів

Засідання Ради Союза Народів 20. січня присвячено справі розаброєння держав, що є членами того Союзу. Нараду в цій справі відкрив представник Еспанії Квінонес де Леон, після чого промовляв анґлійський міністр закорд. справ Гендерсон. Він заявив, що проєкт комісії для розаброєння є великим кроком вперед і має для держав велике значіння, як товчок для скликання світової конференції в справі розаброєння. Успіх цієї справи всеж залежить не тільки від роботи комісії і Союза Народів, але від окремих держав та урядів. Всі парляменти й уряди повинні дбати, щоби версайський мировий договір та договір у Льокарні були зберігані, бо це є основа для акції розаброєння світа та ґарантія мира. Кожна держава відповідає за справу мира. Справа розаброєння світа є найактуальнішим питанням міжнародньої політики.

Небезпека мира є в тім, що помічається нова тенденція творення воєнних союзів держав для суперництва із Союзом Народів, який є союзом оборони мира. Треба доказати світові, що проєкти роззброєння не лишаються на папері і що кожна держава готова припинити зброєння.

Відтак промовляв німецький міністр закорд. справ Курціюс. На його думку проєкт комісії для розаброєння нічим не зобовязує держав, а може тільки послужити матеріялом для нарад конференції. Цей проєкт не передбачує зменшення зброєнь чи розброєння взагалі, але тільки стабілізує нинішні зброєння держав. Акція розаброєння може мати успіх тільки тоді, коли всі члени Союза Народів будуть урівноправнені і коли матимуть ґарантію С. Н., що їхні інтереси не будуть загрожені. Німецький нарід прагне мира і прагне розаброєння.

Італійський представник, міністр Ґранді домагався, щоби Рада С. Н. вже усталила термін конференції для розаброєння. Европа переживає економічну крізу, крайнє безробіття і всі ці нещастя можна усунути лише тоді, як держави зменшать тягарі зброєння та як між державами запанує зближення та атмосфера довіря.

Дальший бесідник Бріян заявив, що він не має причин для песимізму щодо справи розаброєння. При нинішнім стані Европи залежить не на тім, скільки вояків та машин до вбивання має яка держава, але залежить на тім, щоби держави

ВІДГУКИ ДНЯ.

Нове світило.

Кожний клюб у соймі має свої світила, якими хвалиться в дома і за границею, на яких ставить як на чотири тузи, які додають спленддру, надають тон і видають опінію.

Має свої світила і клюб Бебеків, хоч у такій „тижбі" тяжко бути світилом, а касарняний регулямін клюбу не дуже сприяє всякого роду світилам. Серед загального блеску умів у цій товпі можна легко не замітити світла якоїсь більшої мозківниці, хіба що вона вирветься якимсь чудом і блисне відокремлено, аж „гискри підуть".

Нагодою до такого відокремлення є соймова трибуна, з якої лекше блиснути — очевидно, коли хто має чим.

Ось недавно блиснуло нове світло клюбу Бе Бе.

Хто був би сподівався, що якийсь там урядничина від мита чи податків, який у вільних хвилях поправляє фінанси „Народнього Дому", може на ширшій арені стати гордощами великого соймового клюбу, передовим державним мужем і пр. і пр.?! А преціль трапляється воно нераз, хоч і не так часто, бо тільки дурні родяться щодня, — генії раз на століття.

Міхал Бачиньскі, член русскої аграрної партії, а посол партії Бе Бе, показав у соймі що потрафить, виступивши з промовою в справі пацифікації Галичини. Промови його клюбових товаришів, міністра Складковського і статті бебецьких часописів не вмилися до його змісту. Вона освітлила справу так всесторонно, що вся пацифікація представляється зовсім інакше, як виглядала на перший погляд загранічних кореспондентів, чи фотографічного апарату. Мало того, Міхал Бачиньскі витягнув на соймове світло ще страшнішу пацифікацію, яку робили в Галичині полки Галицької Армії в 1918. Хочби не та пацифікація, український нарід був би пальцем не рушив, а якби й рушив, то хіба на те, щоби наладнати добросусідські відносини з армією Галлера. Українська інтелігенція — ось той чирак на поштивім галицько-руськім організмі, який остання пацифікація старалася вилекувати конституційними способами.

Виясснивши оттак цілу справу нове бебістовське світило злізло з трибуни, вдоволене вдоволенням своїх прикащиків.

Оповідають, що враження промови пана Міхала було громове. Навіть народові демократи забули язика в роті, а бебісти забули про що йшла річ.

Але — нема нічого без „але".

Добрий зміст не все йде в парі з доброю вимовою. Кажуть, що пан Міхал заплював не тільки себе, але й усіх послів „рускої групи", так що вони бігали до гардероби витиратися.

До представників українського народу слина не долетіла.

Галактіон Чіпка.

не потребували викликати ні сили тих воїнів, які ... до вбивання людей. Не все, чого бажається, можна осягнути в справі розброєння, а ж конференція в цій справі є на часі.

Промовляв також представник Японії, Сато, і представник Польщі Залеський, який підкреслив добру волю польської держави дійти до розброєння та заявив, що польський уряд готов підписати факультативну клявзулю міжнародного трибуналу в Гаазі. Продовження нарад в цій справі відбулось у четвер і тоді ухвалено резолюції та предложено пленумові.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

КОМІСІЯ ПОСОЛЬСЬКОЇ НЕЗАЙМАНОСТИ.

Внесення про випущення на волю українських послів упало.

Дня 22. січня радила комісія посольської незайманости над внесеннями українських послів, щоби арештованих послів **Дм. Левицького, Макарушку та Кохана** випустити на волю. Реферував пос. **Загайкевич** (УНДО).

У дискусії представник Народового Клюбу заявився проти внесення, а пос. Пужак (ППС) за внесенням. Пос. Екер (ББ) говорив проти внесення. В дискусії пос. Стипулковський (НД) поставив внесення, щоби мін-ство справедливости доповнило матеріял, даний референтові для приготування реферату. Представник мін-ства справедливости прок. Креховецький спротивився цьому, заслонюючись урядовою тайною веденого слідства й тим, що дотеперішні матеріяли є вистарчаючою основою для відкинення внесення. У висліді внесення пос. Стипулковського відкинули.

Опісля пос. Загайкевич предкладав ухвалити внесення Українського Клюбу. Пос. Ст. Стронський (НД) у промові пригадав представникові мін-ства справедливости, що Кл. Нар. і ББ у попередній дискусії взивали міністра, щоби справу українських послів суд перевів якнайскорше. Прокуратор Креховецький прийняв це до відома.

У голосуванні українське внесення відкинули 10 голосами проти 2.

Опісля розглядали внесення Українського Клюбу в справі випущення посла Кохана з тюрми, тому що про умореня справи вже не може бути мови, бо в тій справі запали правосильні присуди. **І це українське внесення відкинули 10 голосами проти 2.**

ЗА ЗНИЖКУ ПОСОЛЬСЬКИХ ДІЄТ.

Дня 22. січня в бюджетовій комісії при обговоренні бюджету сойму та сенату пос. Чума поставив від ББ внесення, щоби посольські дієти обнизити на 15 проц. Знижка обовязувала би від 1. квітня ц. р. Прийняли урядовий проект про державний дороговий фонд. Уряд має до 10 літ побудувати 10.000 км. доріг за 400 мil. зол.

ДИМІСІЯ ФРАНЦУСЬКОГО УРЯДУ.

Дня 22. січня на засіданні ради міністрів прем. Стег повідомив, що зложить през. Думергові збірну димісію всього кабінету, а саме наслідком ріжниці думок між мін. Боретом і Млером у справі цін збіжа. Міністри запротестували проти становища премієра та зазначили, що ріжниці думок не нарушують поваги кабінету, бо в гру входить лише міністер хліборобства і державний підсекретар господарських справ. У висліді постановили полагоду справи зробити залежною від голосування в парляменті. Боре є за підвишкою цін збіжа, а проти підвишки є Млер. Ціна збіжа підскочила із 160 фр. на 175. У парляменті кабінет упав 293 гол. проти 283. Міністри зібралися на нараду, щоби зредагувати свою димісію, яку подадуть президентові республики.

СЕСІЯ РАДИ Л. Н. СКІНЧИТЬСЯ В СУБОТУ.

У Женеві загально думають, що теперішня сесія Ради Ліґи Націй закінчиться в суботу. Таке бажання висловив і Гендерсон на засіданні 22. січня.

Мін. Курціюс відкладає справу меншин?

Тел. Уніон повідомляє зі Женеви, що міродатні кола повсиюють заяву мін. Курціюса про докінчують ревізії меншинової процедури так, що міністр бажає запевнити собі, аби справу полишено на травневій або вересневій сесії Ради.

ТРОЦЬКИЙ НЕ ЇДЕ ДО НОРВЕҐІЇ.

З Стамбулу повідомляють, що Троцький остає там і далі. Він сказав журналістам, що не думає їхати у Норвеґію. Троцького пильно слідкують аґенти ДПУ та турецька поліція.

СЕРЖАНТ УКРАВ ГРОШІ І ВТІК.

У Львові в 26. п. п. сержант Ст. Лещинський украв на шкоду свого полку 2 тис. зол., так що виплачував менше, а записував більше. Зник щойно вчора втік.

САМОГУБСТВО Б. МІНІСТРА МАДЯРЩИНИ.

У Будапешті застрілився бувш. міністер внутрішніх справ Едм. Беніцький. Його найшли на лавці над Дунаєм із простріленим виском. Покійник був міністром у 1919 і 1920 р., а потім усунувся з політичного життя. Здогадуються, що причиною самогубства була невилічима недуга та грошева скрута. Беніцький працював теж як журналіст. М. і. в час. „Аз Уйшаг" у статтях виступав проти регента Мадярщини Гортія, якого обвинувачував у співучасти в убистві двох соц. журналістів час. „Непсава", Сомогія та Вача.

—o—

НОВИНКИ

— Ексцеленція **Митрополит Андрій** виїхав на чотири дні і весь той час не буде приймати.

— **„Пролеґомена" Канта в українській мові.** Поповнюючи новинку, подану д-ром Степаном Годованим в 11. числі „Діла" за рік 1931 з суботи 17. січня, хочу подати до загального відома, що український переклад „Пролеґоменів" Канта, викінчений ще в році 1925, знайшов щойно в минулому році накладця, що з ідеалізму для науки зважився на цей рисковий крок. Видавництво „Неділя" покінчило вже друк цього твору Канта в українськім перекладі, який появиться на книгарському ринку вже протягом найближчого місяця. Дальше мушу поповнити список співробітників, бо окрім поданих д-ром Годованим перекладчиків взяли в цьому ділі участь: д-р Церкачева, д-р Григоряк, д-р Роздольська і д-р Саняк. Рівночасно прошу всіх товаришів співробітників подати мені теперішні їх адреси, щоб я міг переслати їм готову вже книжку. Моя адреса: Berlin Steglitz, Altmarktstrasse 3a. **Іван Мірчук**

— **Українська Загальна Енцикльопедія на Індексі.** Маємо перед собою звернену посилку кількох зшитків нашої Енцикльопедії звернену з Радянської України з такими дописками: по російськи: „Зверне назад згідно з § 28 Інструкції до Стокгольмської Конвенції і по французьки: „Звертається як заборонене адміністрацією для розгляду друкованих творів" і друга франц. печатка: „Зворот. Заборонене митним урядом". Не знаємо 28-го параґрафу згаданої Інструкції ані тексту стокгольмської конвенції, але знаємо, що видавана в нас Енцикльопедія є яко мога обєктивною книгою фактів, що не можуть нічим нарушити чужого світогляду, а тим більше так міцно та непохитно защіпленого як большевицький. Якже-ж пояснити те, що така українська книжка не має права вступу (хоч би в кількох примірниках!) на територію, що називається державою українською?

— **„Незалежність",** український двохтижневик у Парижі, появився з датою 15. січня 1931 р. під редакцією інж. М. Сціборського. Цей двохтижневик є орґаном Організації Українських Націоналістів та оборонне ідею самостійности й соборности України. Адреса редакції: Ing. Sciborsky, 57. Rue Saussure — Paris (17 e).

— **Ревматизм, нервові болі** лікує і усуває **Тоґаль.** Таблетки **Тоґаль** поручає богато лікарів як незвичайно успішний лік проти ревматичних терпінь, нервових болів і болів голови. Незвичайно успішні наслідки навіть у хронічних випадках! Спробуйте ще нині! Але жадайте завсіди лише **Тоґаль.** Можна дістати в усіх аптиках. (**Тоґаль** є швайцарським препаратом, який зареєстрований у Польщі під ч. 1364).

— **З українського наукового життя за кордоном.** Дня 23. січня 1931. в салі берлінського університету відбувся виклад проф. д-ра І. Мірчука п. з. „Метафізика і релігія в духовім життю славян". Виклад виголошений по німецьки відбувся старанням Українського Наукового Інституту в Берліні.

— **Релігійні конференції** для інтелігенції і загалу академічної молоді, голошені о. проф. д-ром Г. Костельником, будуть продовжатися від 25. січня ц. р. що неділі в год. 18. (6. веч.) у семинарицькій церкві при вул. Коперника 36.

— **Артист-скульптор Сергій Литвиненко** мешкає не при вул. Сапіги, як було помилково подано в „Ділі", а при вул. Генінга ч. 24 (бічна Піскової, забудування „Власної Хати"). Там-же уладив він своє ательє.

— **Купець убив дівчину.** В Перемишлі арештовано 50-літнього купця Арона Кравта за вбивство 15-літньої дівчини Перлі Кнопф, яка працювала в його крамі. Між купцем і дівчиною були якісь таємні звязки, які скінчились так, що Кравт убив цю дівчину палицею.

— **З нужди.** В Яголъниці, пов. Чортків, арештовано 25-літню Анну Романюк за те, що вона покинула на дорозі свою дитину і лишила її на морозі на ласку долі. Анна Романюк зізнала на поліції, що крайна нужда примусила її покинути свою дитину, щоби люди заопікувались нею.

— **Самовбивство лікаря.** В будинку Каси Хорих в Томашові Мазовецькім застрілився головний лікар тієї Каси Хорих д-р Авербах. Причиною самовбивства цього 40-літнього лікаря були якісь прогріхи в адмініструванні Каси Хорих.

— **Що може вчинити нервова людина.** Парубки села Галеве в Познанщині ходили в ночі по вулиці з дівчатами та виспівували весело. Селянин Боик не любив співу, який не давав йому заснути, тому просив парубків, щоби затихли. Колиж парубки почали співати наново, Боик схопився з ліжка, ймив рушницю і вистрілив через вікно до парубків. Куля вцілила 19-літнього хлопця Париска і поклала його трупом. Нервового ворога співу арештовано.

— **Безсмертні поляки.** „Вядомосці Літерацке" улаштували серед своїх читачів плебісцит на тему: „кого вибрати до Академії Літератури?" До цієї Академії, яка малаб бути утворена, малиб належати тільки найвизначніші творці, що мають право на безсмертність. Вислід плебісциту був дуже цікавий. Найбільше голосів, бо аж 13.000 дістав Бой Желенський, потім ідуть Штаф і Каден-Бандровський (близько 13.000 голосів), відтак Вацлав Берент (12.000), Серошевський (11.000), Тетмаєр і Струг (по 10.000), Тувім, Налковська, Гетель, Вайсенгоф (по 8.000), Іржиковський, Вержинський (по 6.000), Макушинський (5.000), Новачинський (3.000) голосів. Маршал Пілсудський дістав у цім плебісциті тільки 939 голосів, цебто його успіх в цім голосуванні далеко менший як при виборах до сойму.

— **Буря на Чорному Морі.** Дня 21. ц. м. на Чорному Морі буря затопила 30 малих рибацьких та моторових човнів. Буря була така нагла, що про ратунок не було й мови. Скільки було жертв у людях ще не відомо.

— **Вічний сірник.** Шведський вчений д-р Рінгер винайшов т. зв. „вічний сірник", який може запалюватися 600 разів. Цей винахід вважають смертельним ударом для дотеперішніх сірників. Ріжні держави ведуть із д-ром Рінгером переговори, щоби використати цей винахід

— **Льойд Джордж має 68 літ.** На днях Льойд Джордж покінчив 68-ий рік життя. З цієї нагоди цей провідник лібералів дістав безліч ґратуляцій.

— **Буря перекинула поїзд.** Буря, що пролетіла над Німеччиною викинула із шин поїзд, який доїзджав до Перлеберга. Підчас катастрофи зґинув машиніст, а багато пасажирів було ранених.

— **Грипа в Женеві.** У Женеві вибухла епідемія грипи. Багато делеґатів, що приїхали на засідання Союзу Народів, занедужало на цю недугу, тому в салі нарад С. Н. зроблено радикальну дезинфекцію.

— **Лявіна.** В Тирольських Альпах в околиці Бенедіктенбаєра снігова лявіна засипала 8 полізаїв, що були там на лещетарськім курсі і вправляли на горах. Негайно із сусідних сіл покликано людей, щоби відкидали снігову лявіну, але хоч селяни працювали день і ніч, жертв лявіни ще не добули.

— **Вулькан на морі.** Недалеко узбережжа Мексика завважено на морі величезний стовп диму та ляви. Сталось це наслідком вибуху підморського вулькану. Морське побережжа покрите великою кількістю риб, що згинули від вибуху.

— **Ще про аферу Устріка.** Слідство виявило, що шеф канцелярії б. міністра фінансів Седджі стояв на услугах Устріка і за це дістав посаду у фабриці сукна власности концерну Устріка.

— **Подорож князя Валії.** Англійський престолонаслідник, князь Валії вибрався в подорож по краях Америки. Він подорожує в товаристві свого брата Юрія. Вони обидва подорожуватимуть також літаками через Перу, Бразилію, Арґентину, а також автомобілями найліпшої марки. Подорож триватиме 3 місяці. За той час обидва князі мають обїхати 6 держав, а потім поплинуть кораблями на острови Бермуди та Гавайські острови. До Европи вернуть князі аж у квітні.

—o—

З театру.

Український Театр ім. Тобілевича: „Троянда Стамбулу“ — оперетка Л. Фалля.

Оперетка Льва Фалля „Троянда Стамбулу“, що саме тепер святкує своє 15-ліття, уґрунтувала славу цього талановитого компоніста і принесла йому й немале майно з тантієм, бож ішла вона у Відні в часі великої війни понад 1.000 разів (бувало, у двох, а навіть трьох театрах нараз!) Це без сумніву одна з найкращих, найбільш мельодійних і веселих опереток, про що знають зрештою цілі сотні українських громадян, які бачили „Троянду Стамбулу“ на віденських сценах.

Щож сказати про виставу цієї оперетки нашим театром на сцені „Уля“? Мініятурна сцена, на якій нема де обернутися, дрантивенька обстановка, ніяких світляних ефектів, орхестра, про яку краще не згадувати — ось умовини, в яких іде вистава. Тут може ратувати справу тільки найбільше зусилля й інтенсивна праця як артистів-солістів, так і цілого ансамблю.

З виконавців головних партій заслуговують на признання тільки обі пані: Бенцалева і Лєнська. Обі грали природно і свобідно, обі співали вдоволяюче, обі мали й відповідні строї. З мушин партнер пані Бенцалевої п. Базилевич співав добре, тільки гра була дещо за млява. П. Боровик у грі дуже добрий, біда тільки, що голосу у нього дасть Біг, а дикція просто неможлива. Три четвертих того, що він говорить (вчора ще й зацукувався, мабуть не знав ролі), пропадає безслідно на салі. П. Бенцаль у невеличкій ролі показався з найкращої сторони. Так і видно, що це добрий, вдумчивий актор. Інші виконавці без заміту.

Вкінці кілька слів про переклад лібретта, в якому повно з одної сторони москалізмів („таким образом“, „зараз“ у знач. „тепер“, „ціх“ зам. „цих“ і т. д.), а з другої польонізмів („цнотлива“ й ін.). Цього треба конче визбутися, бо з української сцени, яка є одночасно школою для багатьох, повинна розходитися тільки чиста й жива українська мова.

І. Н.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Ева Скаленова, жінка вчителя в Жидачеві, померла дня 16. січня 1931 р. у 47-ім році життя, після коротких та тяжких терпінь. Покійна терпіла від довшого часу на недугу серця та жовчі. Похорони відбулися дня 18 січня ц. р. в супроводі трьох священиків та численно зібраного громадянства. — В. Ія П.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам від 10—25 січня включно: масло експортове і десерове пріма за кільо 4 золоті; літра молока 0·27 сот.; літра сметани 1·50 зол.; копа яєць 9·90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Український Театр І. Тобілевича:

ЛЬВІВ. Саля „Уль“ Оссолінських 10.

Пятниця, 23. січня, год. 7·30 вечором „Меді“ оперетка Штольца.

Субота, 24. січня, год. 7·30 вечором „Гарна Олена“ оперетка Офенбаха.

Неділя, 25. січня, година 7·30 вечором „Гетьман Дорошенко“ драма Старицької-Черняхівської.

Білети раніш в Українськім Базарі, а вечором при касі театру.

Великий Міський Театр:

Пятниця, 23. січня, год. 7·30 вечором „Пташник з Тиролю“.

Субота, 24. січня, год. 3. попол. „Кордіян“; год. 7·30 веч. „Мадам Батерфляй“.

Неділя, 25. січня, година 3·30 попол. „Ніч у Сан Себастіяні“; год. 7·30 веч. „Пташник з Тиролю“.

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):

Пятниця, 23. січня, год. 7·30 вечором „Людина з текою“.

Субота, 24. січня, год. 7·30 вечором „Людина з текою“.

Неділя, 25. січня, година 3·30 попол. „Нова подружна умова“; год. 7·30 веч. „Людина з текою“.

Малий Міський Театр:

Пятниця, 23. січня, година 7·30 веч. „Легкодушна сестра“.

Субота, 24. січня, год. 7·30 вечором „Легкодушна сестра“.

Неділя, 25. січня, год. 3·30 попол. „Перфуми моєї жінки“; год. 7·30 „Легкодушна сестра“.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „За океаном“ (Моріс Шевальє).

ЛЕВ: Звукова фільма: „Битва над Сомою“.

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма: „Індійська гробниця“ (Конр. Вайт).

ОАЗА: „Під крівлями Парижа“.

ПАЛЯС: Звукова фільма: „Рапсодія кохання“.

ПАН: „Отруйник“ (Конрад Вайт).

ПАСАЖ: „У путах зрадників“. „З дня за день“.

ПРОМІНЬ: „Людина з блакитною душею“.

ФАТАМОРҐАНА: „Кохання в кайданах“. „Княжна джезбенду“.

КИМЕРА: „Пропавша жінка“ (Мері Кід).

СТИЛЕВЕ: „Леґіон засуджених“. „Пат і Паташон“.

УТІХА: „Володар Сагари“ (Вол. Ґайдарів).

Програма радіо.

Пятниця 23. I. 1931.

Варшава (1411,7) 20·15 Симфонічний концерт. **Гельсінгфорс** (221,4) 19·05 Спів Арви Туль. **Берлін** (419,) 18·50 Російська народна музика. **Рим** (441,2) 17·00 Концерт. **Прага** (486,2) 18·20 Німецька авдиція. **Відень** (516,3) 15·25 Капеля Сільвінга. **Будапешт** (550,5) 9·15 Концерт. **Харків** (938) 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 9·20 Концерт. **Ленінград** (1000) 19·20 Концерт молодих сил.

Субота 24. I. 1931.

Варшава (1411,7) 17·45 Концерт для молоді. **Гельсінгфорс** (221,4) 18·15 Музика. **Льондон** (261,3) Пісні Вольфа. **Будапешт** (550,5) 16·00 Румунська музика. **Берлін** (419) 19·30 Концерт солістів. **Рим** (441,2) 12·45 Легка музика. **Прага** (486,2) 18·20 Німецька авдиція. **Відень** (516,3) 19·55 Пісні Шумана і Шуберта. Співає Белля Альтен. **Харків** (938) 20·00 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

На Рідну Школу зложили в золотих ВП.: Ольга Чорненко — Солотвина 52·20, зібраних на весіллю д-ра Оленюка з п. Меруновичівною в Яремчу; Онишкевич Надя Львів 30, як надзвичайний даток; д-р Володимир Ярема — Братіслява 24·80 з нагоди зїзду; Громада Підберізці 40, на основі ухвали Громадської Ради; Евгенія Стернюк — Пустомити 25, з нагоди похорону о. Володимира Стернюка, щирецького декана і пароха Пустомит; Наталія з Шлемків і Богдан Кабарівські — Краків 45, замість повідомлень про своє вінчання, яке відбулося у Львові в грудні м. р.; Василь Панчак — Серники середні 10, на руки молоді, котра зложила йому побажання; Діти школи ім. М. Шашкевича в Перемишлі 19·35, — замість вінка на могилу бл. п. Од. Яреми; д-р Евген Дурделло — Львів 50 Радник Ізидор Громницький — Львів 30, як неприйнятий гонорар.

Замість святочних і новорічних побажань: о. Яків Тарнавський в Улашківцях 5; Осип Рибачевський — Судова Вишня 10; Омелян Максимович — Чортків 5; Ганущак Павло — Опаунко 2; Михайло Шарий — Краків 5; Діти громади Дібринів 17, з нагоди св. Миколая; д-р інж. Володимир Лукашевський — Львів 6; Льонгін Юринець Тшебіня 10; о. Роман Сивак — Корчин 5; о. Іван Черкавський — Радимно 5; Повітовий Союз Кооп. — Ярослав 5, замість святочних бажань для Союзних Кооператив; о. Сильвестер Михайлів — Товмачик 3; о. Степан Сеньшин — Щирець 5; д-р Василь Маковський, нотар в Ліску 20; Стефанія Копровська — Солотвина 5; Богдан Печерський — Бучач 5; о. Омелян Гавриш — Урмань 3; о. Лев Вашук — Суховоля 5. — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку — **Головна Управа.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОСОБА середніх літ займеться совісно кухнею і домашнім господарством. — Зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Добра і чиста газдиня“. 1345 2—2

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ з укінченою судовою практикою глядає праці. — Ласкаві зголошення приймає з чемности канцелярія адв. Д-ра Т. Ваня в Золочеві. 1358 2—3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 437

„МОНЮШКО“ вул. Зіморовича 10. поручає **фортепяни, пяніна** в ріжних цінах на догідні сплати. 1351 2-4

ВСІЛЯКІ годинникарсько-ювілерські роботи виконує найстараннійше **Домбровскі-Розважевскі** Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 888 8-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних клінік, специяліст скірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та **лікарської косметики**

ординує в скірних недугах
і т. д. від год. $8^{1}/_{2}$—10, 14—16
в косметиці від 10—11 і 16—18
в неділі і свята від 10—11.

Гірське сонце. Вапофор. Діятермія. Кріотерапія. Сепаратові ждальні.

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська ч. 22, III. п. (біля Нар. Гостинниці).

Вінда до вжитку **Телефон 38—90.**

„MROZOL“ ГОНСЕЦЬКОГО

масть на відмороження.

Рескр. Мін. Здор. ч. 28.

Запобігає відмороженню, лічить рани з відмороження та усуває сверблячку кінчин.

1340 1—8

Подяка.

Прибиті горем після втрати нашої дорогої Матері і Бабки, покійної Юлії з Гаведів Струцевої, складаємо сердечну подяку всім тим, які в нашім горю нас не покинули і виявили нам стільки доброго серця та співчуття, а передовсім Вп. П. Суникам і Ванчицьким. Рівнож складаємо якнайщирішу подяку за відправлення сумного похоронного обряду Всеч. Отцям: Осипові Каменецькому, Адольфові Жудчинському, Петрові Шешоракові і Олександрові Обушкевичеві. Щира подяка о. Шешоракові за прощальне слово над домовиною і всім громадянам за численну участь у похоронах.

Волосів, в січні 1931

1366 **Родина.**

Ширіть наш часопис!

Загальні Збори

Видавничої Спілки

„ДІЛО“

кооперативи з обмеженою порукою

у ЛЬВОВІ

відбудуться дня 2. лютого 1931 р. в льокалі редакції „Діла“, Ринок ч. 10. II. пов. в год. 5. попол.

Денний порядок:

1. Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів.
2. Звідомлення з діяльности за рік 1929/30 зі звітом Контрольної Комісії і затвердження білянсу за рік 1929/30.
3. Розділ чистого зиску.
4. Внески і запити.

НАДЗІРНА РАДА.

Управа Союзу Українок у Рівному (Вартова 6) доводить до відома Членів Союзу, що дня 8. н. ст. лютого 1931 р. в годині 2-ій поп. відбудуться у помешканні Союзу

Звичайні

Загальні Збори

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1) Відкриття Зборів, вибір Президії.
2) Звіт з діяльности Управи Союзу за попередній рік.
3) Абсолюторія уступаючої Управи.
4) Зміна § 24 статуту Союзу Українок.
5) Вибір Голови та Управи Союзу на наст. рік.
6) Вільні внески.

Якщо Загальні Збори не відбудуться в год. 2, то відбудуться в год. 3. при всякій кількости членів.

1363 **Управа.**

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.

В переписці треба зазначувати:

Ausland-Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: **Berlin, Nr. 3.111.** 60—

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів. Ринок ч. 10.